

**Sinteza propunerile parvenite de la societatea civilă pentru revizuirea
blocului legislativ privind transparența în procesul decizional**

LEGENDĂ:

Legea privind transparența în procesul decizional 239/2008	1
Legea pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului 797/ 1996	10
Legea privind actele legislative nr. 780 XV din 27.12.2001	13
Proiectul de lege nr. 407 din 21.10.2016 cu privire la actele normative	14
Legea cu privire la petiționare nr. 190-XIII din 19.07.94	17
Legea 982/2000 privind accesul la informație	18

Legea privind transparența în procesul decizional 239/2008	IDIS Viitorul expediat pe 1.11.2016	AO CASMED expediat pe 15.11.2016	Виталий Возной, Илья Тромбицкого expediat pe 15.11.2016	CRJM expediat pe 23.11.2016
<p>Articolul 3. Domeniul de aplicare al prezentei legi</p> <p>(3) Sub incidența prezentei legi cad, de asemenea, persoanele juridice de drept public și privat care gestionează și utilizează mijloace financiare publice.</p>	<p><i>Transparența în activitatea Parlamentului</i></p> <p>1. Îmbunătățirea cadrului de reglementare menit să asigure transparența decizională în activitatea Parlamentului. Acest lucru ar putea fi realizat fie prin sistematizarea normelor într-un act normativ separat, fie prin dezvoltarea respectivelor norme în Regulamentul Parlamentului. Normele ar trebui să conțină prevederi clare și cuprinzătoare referitoare la: formele, metodele, etapele și procedurile de asigurare a transparenței decizionale; persoanele și organele responsabile; mecanismele de control și sancționare a cazurilor de nerespectare a prevederilor. În mod special, prevederile ar trebui să concretizeze modul în care se</p>		<p>Ст.3.п.3. Должно быть уточнение по времени и сумме, а также нужно предусмотреть создание реестра юр.лиц, которые распоряжаются (используют) публичные средства</p>	

Comment [VR1]: Pot fi introduse comentarii de fiecare membru al grupului cu excluderea modificării textului.

	<p>asigură transparența în cazul proiectelor înaintate cu drept de inițiativă legislativă de către deputați.</p> <p>2. Sporirea transparenței activității comisiilor permanente prin plasarea agendelor și proceselor verbale ale ședințelor comisiilor pe site-ul Parlamentului. Astfel, subiecții interesați de un proiect de lege vor afla din timp despre examinarea acestuia de către comisia parlamentară, iar după finalizarea ședințelor vor cunoaște ce s-a discutat, ce propuneri au fost înaintate și ce a decis comisia.</p> <p>3. Crearea și consultarea obligatorie a consiliilor de experți, inclusiv din mediul academic, care, prin contribuțiile sale, ar putea îmbunătăți calitatea proiectelor. Utilizarea acestui instrument de consultare va permite evaluarea impactului prevederilor din proiectele de legi până a fi aprobate de către comisia permanentă și votate în Plenul Parlamentului.</p> <p>4. Consultarea obligatorie a grupurilor de interese care ar putea fi afectate prin inițiativa legislativă. Este necesar ca inițiativele legislative să fie analizate de cei cărora li se adresează și aceștia să intervină cu propuneri și recomandări de îmbunătățire a legii.</p> <p>5. Respectarea termenelor stabilite pentru consultările publice. Anunțarea consultărilor publice în timp util va oferi posibilitate părților interesate să participe eficient și efectiv în procesul legislativ.</p> <p>6. Informarea și pe alte căi, inclusiv prin e-mail, a părților interesate despre inițierea și parcursul</p>			
--	---	--	--	--

proiectelor de acte legislative. Parlamentul trebuie să implementeze și să utilizeze instrumentele electronice și de e-guvernare în vederea informării și realizării cerințelor legale privind transparența în procesul decizional. Aceste instrumente vor asigura posibilitatea participării părților interesate la orice etapă a acestui proces.

7. Respectarea prevederilor ce țin de obligativitatea analizei impactului de reglementare în cazul proiectelor ce se referă la activitatea de întreprinzător. În cazul inițiativelor legislative ce reglementează activitatea de întreprinzător, în mod special inițiativele legislative înaintate de deputați, comisiile parlamentare, în mod obligatoriu, ar trebui să informeze și să se consulte cu asociațiile respective de business, asociațiile patronale și profesionale, alte părți interesate.

8. Întocmirea și publicarea sintezei recomandărilor recepționate în rezultatul consultărilor publice, cu indicarea propunerilor care au fost acceptate, care au fost respinse și motivul respingerii. Persoanele responsabile de un proiect de lege în cadrul comisiilor permanente trebuie să

întocmească sinteza cu contribuțiile publicului și să asigure publicarea acestei sinteze pe pagina web a Parlamentului. În cazul în care propunerile venite din partea publicului nu au fost susținute, trebuie să fie argumentată neacceptarea lor.

9. Sancționarea persoanelor responsabile pentru încălcarea cerințelor de transparență în

	<p>procesul decizional. Stabilirea în Regulamentul Parlamentului a sancțiunilor pentru nerespectarea normelor cu privire la transparența în procesul decizional va responsabiliza toți actorii-cheie implicați în procesul legislativ.</p> <p>10. Sporirea transparenței activității Biroului permanent al Parlamentului, care trebuie să informeze în timp util publicul despre agenda sa și hotărârile adoptate. Hotărârile care vizează interesul public trebuie să se regăsească pe pagina web a Parlamentului.</p> <p>11. Asigurarea accesului liber al mass-media la ședințele plenare ale Parlamentului. Pentru a asigura o transparență reală și eficiență în Parlament este nevoie de asigurarea unei activități largi a mass-media în Legislativ, cu transmisiunea în direct a tuturor discuțiilor ce au loc în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului și informarea publicului despre agenda de lucru a Parlamentului.</p>			
<p>Articolul 6. Drepturile părților interesate</p> <p>Cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate au dreptul:</p> <p>a) să participe, în condițiile prezentei legi, la orice etapă a procesului decizional;</p> <p>b) să solicite și să obțină informații referitoare la procesul decizional, inclusiv să primească proiectele de decizii însoțite de materialele aferente, în condițiile Legii privind accesul la informație;</p> <p>c) să propună autorităților publice inițierea elaborării și adoptării deciziilor;</p> <p>d) să prezinte autorităților publice recomandări referitoare la proiectele de</p>			<p>Ст.6. п.а – уточнить механизмы участия. В целом вся статья 6 могла быть заменена строчкой про механизм e-cabinet, в рамках которого гражданин (объединение, организация) могли бы предлагать, мониторить, участвовать на любом этапе. Такая практика существует в Эстонии, и хорошо себя зарекомендовала.</p>	

<p>decizii supuse discuțiilor.</p> <p>Articolul 7. Obligațiile autorităților publice</p> <p>(1) Autoritățile publice sînt obligate, după caz, să întreprindă măsurile necesare pentru asigurarea posibilităților de participare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate la procesul decizional, inclusiv prin:</p> <p>a) diseminarea informației referitoare la programele (planurile) anuale de activitate prin plasarea acestora pe pagina web oficială a autorității publice, prin afișarea lor la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzarea lor în mass-media centrală sau locală, după caz;</p> <p>b) informarea, în modul stabilit, asupra organizării procesului decizional;</p> <p>c) instituționalizarea mecanismelor de cooperare și de parteneriat cu societatea;</p> <p>d) recepționarea și examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, ale altor părți interesate în scopul utilizării lor la elaborarea proiectelor de decizii;</p> <p>e) consultarea opiniei tuturor părților interesate de examinarea proiectelor de decizii, conform prezentei legi.</p> <p>(2) Transparența procesului decizional în cazul Parlamentului se asigură în conformitate cu regulamentul acestuia.</p>				<p>Articolul 7 al Legii să fie completat cu obligațiunea autorităților publice de a elabora și a publica planul anual de asigurare a transparenței decizionale. Acest document se va referi la: deciziile pe care autoritatea urmează să le elaboreze, o descriere a acestora, perioada în timp a procesului de elaborare, descrierea părților interesate și pentru fiecare din deciziile care urmează a fi elaborate datele de contact ale persoanelor din cadrul autorității publice responsabile.</p>
<p>Articolul 9. Anunțul referitor la inițierea elaborării deciziei</p> <p>(1) După inițierea procesului de elaborare a deciziei, autoritatea publică va plasa, în termen de cel mult 15 zile lucrătoare, anunțul respectiv pe pagina web oficială, îl va expedia imediat prin intermediul poștei electronice părților interesate, îl va afișa la sediul său într-un spațiu accesibil publicului și/sau îl va difuza în mass-media centrală sau</p>		<p>Art. 9 alin. (2) lit. c) – adăugarea frazei cu următorul conținut: „În cazul în care această informație lipsește în anunțul de inițiere a elaborării deciziei, propunerile vor fi transmise la adresa poștală sau electronică generală a instituției publice vizate, iar persoana care va recepționa propunerea va remite aceasta persoanei responsabile de colectarea</p>	<p>Ст.9.(1). – Текст «на официальной web-странице,» дополняется словами «в разделе «Новости»»</p> <p><i>Эта статья должна предусматривать наказание за несоблюдение, включая снятие с должности.</i></p> <p>Ст.9. (2) – дополняется пунктом (а) Кто является инициатором разработки данного</p>	

Comment [CCN2]: Articolul 16 din Legea privind transparența în procesul decizional instituie deja această obligație.

<p>locală, după caz.</p> <p>(2) Anunțul referitor la inițierea elaborării deciziei va conține, în mod obligatoriu:</p> <p>a) argumentarea necesității de a adopta decizia;</p> <p>b) termenul-limită, locul și modalitatea în care părțile interesate pot prezenta sau expedia recomandări;</p> <p>c) datele de contact ale persoanelor responsabile de recepționarea și examinarea recomandărilor (numele și prenumele, numărul de telefon, adresa electronică).</p> <p>(3) Anunțul referitor la inițierea elaborării deciziei poate fi retras de pe pagina web oficială a autorității publice doar după adoptarea deciziei sau retragerea proiectului de decizie din procesul de elaborare.</p>		<p>și sinteza recomandărilor.”¹</p>	<p>решения и пунктом (б) Кто является органом публичной власти, который будет принимать предложения по предлагаемому решению</p> <p>Ст.10 (1) путем предоставления доступа к месту своего нахождения дополняется словами «в разделе «Новости»»</p>	
<p>Articolul 11. Consultarea părților interesate</p> <p>(1) Consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate se asigură de către autoritatea publică responsabilă de elaborarea proiectului de decizie prin următoarele modalități: dezbateri publice, audieri publice, sondaj de opinie, referendum, solicitarea opiniilor experților în domeniu, crearea grupurilor de lucru permanente sau ad-hoc cu participarea reprezentanților societății civile.</p> <p>(2) Consultarea se efectuează:</p> <p>a) la inițiativa autorității publice responsabile de elaborarea proiectului de decizie;</p> <p>b) la inițiativa unei alte autorități publice, conform competenței;</p> <p>c) la propunerea cetățeanului, asociației constituite în corespundere cu</p>		<p>Art. 11 alin. (7) – excluderea frazelor „iar autoritatea publică, în mod motivat, nu consideră necesară organizarea de consultări” și „Motivul pentru care nu se consideră necesară organizarea consultărilor publice se aduce la cunoștința publicului prin plasare pe pagina web oficială a autorității publice responsabile de elaborarea proiectului de decizie.”</p>	<p>Ст.11 не прописывает двух других форм публичной работы (обсуждение, слушания), помимо консультирования.</p> <p>Дополнения от Ильи Тромбицкого</p> <p>Articolul 11 se amendează cu partea (1)’ cu următorul conținut:</p> <p>Partea (1)’ Autoritățile publice și alte persoane juridice, care sunt subiectele prezentului lege conform articolului 3 prezentului lege, se stabilească registrele electronice a părților cointeresate, accesibile pentru înregistrarea părților cointeresate. Registrele sunt utilizate pentru informare nediscriminatoriu prin poșta electronică și consultarea părților</p>	

¹ Un exemplu unde nu sunt indicate datele de contact ale persoanei care urmează să recepționeze propunerile – fapt care nu ar trebuie să constituie un impediment pentru participarea la procesul de consultări publice: <http://mtic.gov.md/ro/news/mtic-lansat-pentru-consultari-publice-conceptul-de-dezvoltare-ecosistemului-antreprenorial>

<p>legea, altei părți interesate.</p> <p>(2¹) În cazul prevăzut la alin.(2) lit.c), autoritatea publică responsabilă de elaborarea proiectului de decizie nu poate refuza consultarea.</p> <p>(2²) Anunțul privind organizarea consultărilor publice și materialele aferente sînt făcute publice cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte de definitivarea proiectului de decizie.</p> <p>(3) Procedurile de consultare a cetățenilor, a asociațiilor constituite în corespundere cu legea, a altor părți interesate se stabilesc de Parlament, de Președintele Republicii Moldova și, respectiv, de Guvern.</p> <p>[Art.11 completat prin Legea nr.105 din 12.06.2014, în vigoare 11.07.2014]</p>			<p>cointeresate despre deciziile, supuse discuțiilor publice conform prezentei legii, și procedurile de consultare.</p>	
<p>Articolul 12. Recepționarea și examinarea recomandărilor</p> <p>(1) Recomandările cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate vor fi recepționate de către autoritatea publică responsabilă de elaborarea proiectului de decizie în modul următor:</p> <p>a) recomandările în formă verbală și scrisă, prezentate în cadrul consultărilor vor fi reflectate în procesele-verbale ale ședințelor respective, perfectate în modul stabilit;</p> <p>b) recomandările în formă scrisă, primite în mod individual, inclusiv pe cale electronică, vor fi înregistrate conform legislației.</p> <p>(2) Termenul de prezentare a recomandărilor asupra proiectelor de decizii va constitui cel puțin 10 zile lucrătoare de la data mediatizării anunțului referitor la inițierea elaborării deciziei sau de la data mediatizării anunțului privind organizarea consultărilor publice. La solicitarea părților interesate, autoritatea publică poate prelungi termenul de prezentare a recomandărilor.</p>			<p>Ст.12.(5) слова на официальной web-странице органа публичной власти дополняются словами «в разделе «Новости»»</p> <p>Ст.12. добавляется пунктом (6), с пересчитыванием тек. Пункта (6) «Свод рекомендаций, полученных в результате сбора рекомендаций и консультаций должен поступить органу, который инициировал обсуждение, а также всем заинтересованным лицам»</p> <p>Ст.12. добавляется пунктом (7), «Орган, который инициировал сбор рекомендаций, должен в течение 14 рабочих дней прийти с реакцией на данные рекомендации. (в случае необходимости продления срока рассмотрения, об этом должно быть объявлено на официальной странице в разделе «Новости» и должны быть разосланы сообщения заинтересованным лицам). После завершения</p>	<p>Potrivit art. 12 alin. (2) al Legii transparenței în procesul decizional, termenul de consultare publică este de 10 zile lucrătoare de la data mediatizării anunțului referitor la inițierea elaborării deciziei sau de la data mediatizării anunțului privind organizarea consultărilor publice. Noțiunile folosite sunt confuze. Considerăm că ar trebui de specificat că este nevoie de publicarea proiectului de act normativ propriu-zis, nu doar a anunțului.</p> <p>La art. 12 al Legii transparenței în procesul decizional, termenul de consultare publică la nivel de Executiv este de 10 zile lucrătoare. Considerăm că termenul de 10 zile lucrătoare este prea redus și adesea nu permite depunerea comentariilor în termen. Propunem ca acesta să fie mărit la 15 zile lucrătoare, similar termenului oferit pentru depunerea comentariilor societății civile (p. 4.3.1. al Concepției privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă), a comentariilor</p>

<p>(3) Recomandările se examinează de către autoritatea publică responsabilă de elaborarea proiectului de decizie.</p> <p>(4) Autoritatea publică va întocmi un dosar privind elaborarea proiectului de decizie, care va conține procesele-verbale privind consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate, recomandările parvenite și sinteza acestora. Dosarul privind elaborarea proiectului de decizie este accesibil pentru toți cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate.</p> <p>(5) Sinteza recomandărilor parvenite se va plasa pe pagina web oficială a autorității publice, se va afișa la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau se va difuza în mass-media centrală sau locală, după caz.</p> <p>(6) Proiectul de decizie se transmite spre examinare autorității competente împreună cu sinteza recomandărilor.</p> <p>(7) În cazul în care cetățenii, asociațiile constituite în corespundere cu legea, alte părți interesate nu prezintă recomandări în termenul stabilit, iar autoritatea publică, în mod motivat, nu consideră necesară organizarea de consultări, proiectul de decizie poate fi supus procedurii de adoptare. Motivul pentru care nu se consideră necesară organizarea consultărilor publice se aduce la cunoștința publicului prin plasare pe pagina web oficială a autorității publice responsabile de elaborarea proiectului de decizie.</p>			<p>рассмотрения рекомендаций реакция на данные рекомендации должна быть на официальной web-странице органа с объявлением на официальной web-странице органа публичной власти в разделе «Новости»</p>	<p>comisiilor parlamentare (art. 53 alin. (1) al Regulamentului Parlamentului) și Direcției Juridice a Parlamentului (art. 54 al Regulamentului Parlamentului);</p> <p>Legea transparenței în procesul decizional reglementează publicarea sintezei recomandărilor (art. 12 (5)). Totuși, legea nu indică vreun termen limită de publicare a sintezei. În practică, publicarea sintezei la nivel de Executiv are loc în foarte puține cazuri (doar la Ministerul Justiției). Recomandăm reglementarea expresă în lege a unui termen-limită pentru publicarea sintezei după ce consultarea publică s-a încheiat.</p> <p>Legea transparenței în procesul decizional nu reglementează necesitatea argumentării în sinteza recomandărilor acceptarea comentariilor, dar doar respingerea acestora. Recomandăm reglementarea expresă că sinteza recomandărilor trebuie să conțină argumentare atât pentru respingerea comentariilor primite pe parcursul consultării publice, cât și pentru admiterea acestora.</p>
<p>Articolul 13. Participarea la ședințele publice</p> <p>(1) Ședințele din cadrul autorităților publice privind luarea de decizii sînt publice, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.</p> <p>(2) Anunțul referitor la desfășurarea ședinței publice va fi plasat pe pagina</p>			<p>Ст.13.(2) слова «на официальной web-странице органа публичной власти» дополняется словами «в разделе «Новости»»</p>	

<p>web oficială a autorității publice, va fi expediat prin intermediul poștei electronice părților interesate, va fi afișat la sediul autorității publice într-un spațiu accesibil publicului și/sau va fi difuzat în mass-media centrală sau locală, după caz, conținând data, ora și locul desfășurării ședinței publice, precum și ordinea de zi a acesteia. Anunțul referitor la desfășurarea ședinței publice se face public cu cel puțin 3 zile lucrătoare înainte de data desfășurării ședinței.</p>				
<p>Articolul 16. Rapoartele privind transparența în procesul decizional</p> <p>(1) Autoritățile publice vor întocmi și vor aduce la cunoștința publicului rapoarte anuale privind transparența în procesul decizional, care vor conține:</p> <p>a) numărul deciziilor adoptate de autoritatea publică respectivă pe parcursul anului de referință;</p> <p>b) numărul total al recomandărilor recepționate în cadrul procesului decizional;</p> <p>c) numărul întrunirilor consultative, al dezbaterilor publice și al ședințelor publice organizate;</p> <p>d) numărul cazurilor în care acțiunile sau deciziile autorității publice au fost contestate pentru nerespectarea prezentei legi și sancțiunile aplicate pentru încălcarea prezentei legi.</p> <p>(2) Raportul anual privind transparența în procesul decizional va fi făcut public în condițiile legii nu mai târziu de sfârșitul trimestrului I al anului imediat următor anului de referință.</p>				<p>Articolul 16 al Legii trebuie să fie modificat pentru a reglementa mai bine caracterul rapoartelor anuale cu privire la transparența decizională. Adicional, raportul anual ar trebui să se refere la: gradul de realizare a planului anual cu privire la asigurarea transparenței decizionale, analiza statistică a deciziilor adoptate și a celor consultate conform prevederilor legale sub aspectul cerințelor speciale de asigurare a transparenței decizionale, sancțiunile aplicate în caz de nerespectare a regulilor de transparență decizională.</p>

<p align="center">Legea pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului 797/ 1996</p>				
<p>Articolul 44. Procedura de urgență</p> <p>(1) Procedura de urgență pentru examinarea proiectelor de acte legislative solicitată de Guvern se supune aprobării Biroului permanent.</p> <p>(2) În cazul aprobării procedurii de urgență, Biroul permanent stabilește termenul de depunere a raportului asupra proiectului actului legislativ, care nu poate depăși 10 zile lucrătoare.</p> <p>(3) Biroul permanent, după primirea raportului comisiei sesizate în fond, înscrie cu prioritate proiectul de act legislativ în proiectul ordinii de zi pentru următoarea ședință plenară.</p> <p>(4) Proiectele de acte legislative solicitate de a fi examinate în procedură de urgență se prezintă plenului Parlamentului de Primul-ministru, iar în absența lui – de prim-viceprim-ministru sau de viceprim-ministru.</p>	<p><i>Procesul legislativ</i></p> <p>1. Implementarea exigențelor legale privind admisibilitatea proiectelor de acte legislative în procedura legislativă. Parlamentul trebuie să asigure că proiectele de legi acceptate spre examinare sunt însoțite de documentele obligatorii, cerute de lege, pentru o inițiativă legislativă.</p> <p>2. Examinarea, doar ca excepție și doar în condițiile existenței justificărilor argumentate, a proiectelor de legi în regim de urgență și în mod prioritar. Biroul Permanent al Parlamentului urmează să verifice de fiecare dată prezența sau absența caracterului de urgență și de prioritate pentru proiectele de legi înaintate de Guvern, întru evitarea examinării acestora în grabă, fără a fi discutate și analizate în modul corespunzător.</p> <p>3. Completarea Regulamentului Parlamentului cu reglementări detaliate privind procedura angajării răspunderii Guvernului în fața Parlamentului, inclusiv pentru a asigura un minim de transparență în procesul decizional. Totodată, se impune respectarea de către Parlament a exigențelor potrivit cărora această procedură trebuie să fie o măsură aptă să răspundă criteriilor: de urgență, de importanță a domeniului reglementat și de necesitate a</p>			<p>Parlamentul poate adopta proiecte de acte legislative în regim de urgență (art. 44 din Regulamentul Parlamentului). Decizia de recurgere la această procedură se ia de Biroul Permanent. Această decizie nu se publică. De asemenea, părțile interesate nu sunt informate despre adoptarea în regim de urgență și reducerea termenilor de consultare. Recomandăm reglementarea procedurii detaliate de adoptare în regim de urgență prin prevederea criteriilor de recurgere la această procedură, publicarea deciziei, informarea părților interesate despre reducerea termenilor de consultare publică.</p>

	<p>aplicării imediate a legii în cauză.</p> <p>4. Completarea Regulamentului Parlamentului cu reglementări care ar prevedea că un proiect de act legislativ nu poate fi dezbătut în Plenul Parlamentului dacă nu a parcurs etapele necesare unei inițiative legislative și dacă, în elaborarea și promovarea acestuia nu au fost respectate regulile menite să asigure transparența decizională.</p> <p>5. Implementarea sistemului de vot electronic. Acest sistem va contribui la îmbunătățirea procesului legislativ, va asigura transparența votării, fiind un mecanism eficient de monitorizare a activității deputaților din partea societății.</p> <p>6. Adoptarea tuturor proiectelor de acte legislative numai după ce au fost supuse redactării în lectură finală. În așa mod se va evita denaturarea voinței Legiuitorului, care își va confirma susținerea variantei finale a textului actului legislativ definitivat prin votul său.</p>			
<p>Articolul 49¹. Organizarea de către comisia permanentă sesizată în fond a procedurilor de consultare publică</p> <p>(1) Comisia permanentă sesizată în fond asigură consultarea publică a proiectelor de acte legislative și a propunerilor legislative cu părțile interesate prin organizarea de dezbateri și audieri publice, prin intermediul altor proceduri de consultare stabilite de legislația cu privire la transparența în procesul decizional.</p> <p>(2) Comisia permanentă sesizată în fond stabilește procedura de consultare a proiectelor de acte legislative și a propunerilor legislative ținând cont de caracterul proiectului, de preocuparea</p>				<p>Potrivit art. 49¹ alin. (2) din <u>Regulamentul Parlamentului</u>, procedura de consultare este lăsată la discreția comisiilor parlamentare. Recomandăm reglementarea detaliată a procesului de consultare publică a proiectelor de acte normative în Regulamentul Parlamentului, similar felului în care acesta este reglementat în Legea nr. 239 din 11 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional;</p> <p>Reglementarea expresă a faptului că comisiile parlamentare expediază proiectul înregistrat listei părților interesate - simpla publicare a proiectelor actelor normative pe</p>

<p>părților interesate pentru subiectul abordat, de alte aspecte relevante.</p> <p>(3) În cazul organizării unor întruniri publice în scopul consultării, comisia permanentă sesizată în fond stabilește regulile de organizare și de desfășurare a acestora.</p> <p>(4) Comisia permanentă sesizată în fond dispune plasarea, conform legii, pe web-site-ul Parlamentului a sintezei recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice, în scopul asigurării transparenței în procesul decizional.</p>				<p>pagina web, de la care se pornește termenul pentru depunerea comentariilor, nu este suficientă pentru o consultare veritabilă. Fiecare Comisie parlamentară urmează să notifice organizațiile înscrise în lista părților interesate întocmită de Parlament despre înregistrarea unui anumit proiect și să solicite comentarii;</p> <p>Termenul de consultare publică de 15 zile lucrătoare pentru actele normative examinate în Parlament ar trebui să fie indicat în Regulamentul Parlamentului, nu doar în Concepția privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă (p. 4.3.1. din Hotărârea Parlamentului nr. 373 din 29.12.2005 pentru aprobarea Concepției privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă).</p>
<p>Articolul 65. Pregătirea proiectului de lege pentru lectura a doua</p> <p>(1) După dezbateră proiectului de lege în primă lectură, acesta se transmite comisiei sesizate în fond sau unei alte comisii competente pentru examinarea amendamentelor deputaților, a obiecțiilor și propunerilor fracțiunilor parlamentare, comisiilor permanente, a avizelor Guvernului, Direcției juridice a Secretariatului Parlamentului, precum și a propunerilor reprezentanților societății civile, și pentru prezentarea raportului respectiv.</p> <p>(2) În cadrul pregătirii proiectului de lege pentru dezbateră în a doua lectură, deputații, comisiile permanente și fracțiunile parlamentare pot prezenta amendamente comisiei sesizate în fond în termen de 10 zile de la data aprobării proiectului în primă lectură. Prevederile art.59 se vor aplica în mod corespunzător.</p> <p>(3) Autorii amendamentelor pot participa la ședința comisiei pentru</p>				<p>Art. 65 al Regulamentului Parlamentului prevede că deputații pot prezenta amendamente la proiectele de acte normative. Reglementarea publicării acestor amendamente înainte de votarea în lectură finală de Parlament, precum și consultarea publică a acestor amendamente, cu stabilirea termenului-limită pentru publicarea amendamentelor, depunerea comentariilor și publicarea sintezei comentariilor.</p> <p>Art. 65 al Regulamentului Parlamentului prevede că, înainte de lectura a doua, deputații pot prezenta amendamente la proiectul votat în prima lectură, dar nu reglementează expres dacă acele amendamente pot fi sau nu de natură conceptuală sau de natură să modifice esențial proiectul. Recomandăm revizuirea Regulamentului Parlamentului prin excluderea posibilității deputaților de a veni cu amendamente</p>

<p>definitivarea proiectului de lege. Comisia îl va înștiința în prealabil pe autor despre ținerea ședinței.</p> <p>(4) Dezbateră proiectului de lege în lectura a doua va avea loc în cel mult 45 de zile de la data aprobării în primă lectură.</p>				<p>conceptuale în a doua lectură a proiectului de act normativ. În cazul în care deputații doresc modificarea conceptuală sau de natură să modifice esențial proiectul, acesta trebuie să fie trimis autorității care l-a elaborat, cu indicarea modificărilor necesare și cu organizarea consultărilor publice repetate.</p>
<p>Legea privind actele legislative nr. 780 XV din 27.12.2001</p>				
<p>Art 20. Fundamentarea proiectului de act legislativ. Concomitent cu elaborarea proiectului de act legislativ, grupul de lucru întocmește o notă informativă care include:</p> <p>a) condițiile ce au impus elaborarea proiectului, inclusiv necesitatea armonizării actului legislativ cu reglementările legislației comunitare, finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări;</p> <p>b) principalele prevederi, locul actului în sistemul legislației, evidențierea elementelor noi, efectul social, economic și de altă natură al realizării lui;</p> <p>c) referințele la reglementările corespondente ale legislației comunitare și nivelul compatibilității proiectului de act legislativ cu reglementările în cauză;</p> <p>d) fundamentarea economico-financiară în cazul în care realizarea noilor reglementări necesită cheltuieli financiare și de altă natură;</p> <p>e) actul de analiză a impactului de reglementare, în cazul în care actul legislativ reglementează activitatea de</p>				<p>Legea nr. 780 privind actele legislative din 27.12.2001, articolul 20 (e) prevede „Concomitent cu elaborarea proiectului de act legislativ, grupul de lucru întocmește o notă informativă care include: e) actul de analiză a impactului de reglementare, în cazul în care actul legislativ reglementează activitatea de întreprinzător. Analiza impactului de reglementare reprezintă argumentarea, în baza evaluării costurilor și beneficiilor, a necesității adoptării actului normativ și analiza de impact al acestuia asupra activității de întreprinzător, inclusiv asigurarea respectării drepturilor și intereselor întreprinzătorilor și ale statului”. De fapt, analiza impactului de reglementare în esență este o analiză ex-ante privind impactul legislației respective asupra activității de întreprinzător. Considerăm că nu este necesară reglementarea separată a acesteia, dar ar putea fi</p>

Comment [CCN3]: Nu considerăm necesară instituirea unor proceduri separate pentru asigurarea transparenței ei pentru anumite domenii de reglementare, instituirea unei proceduri unice detaliate fiind mult mai rațională.

<p>întreprinzător. Analiza impactului de reglementare reprezintă argumentarea, în baza evaluării costurilor și beneficiilor, a necesității adoptării actului normativ și analiza de impact al acestuia asupra activității de întreprinzător, inclusiv asigurarea respectării drepturilor și intereselor întreprinzătorilor și ale statului.</p>				<p>reglementată pentru situațiile când analiza <i>ex-ante</i> ar fi obligatorie (a se vedea punctul următor).</p> <p>Recomandăm instituirea unui articol separat care ar reglementa cerințele speciale de asigurare a transparenței decizionale în cazul adoptării deciziilor cu un caracter esențial cum ar fi: adoptarea bugetului, aprobarea strategiilor sectoriale, numiri în cadrul instituțiilor independente, reforma instituțională, înstrăinarea patrimoniului, legislația de mediu, legislația muncii, legislația electorală, sectorul justiției, domeniul luptei cu corupția, prestații și servicii sociale, adoptarea/modificarea legilor organice, legislație care afectează activitatea de întreprinzător etc. Condițiile speciale de asigurare a transparenței vor presupune un set minim de condiții obligatorii suplimentare cum ar fi: (i) elaborarea și consultarea studiilor de impact cu părțile interesate, (ii) o perioadă minimă de 30 de zile de consultări publice, (iii) organizarea din oficiu a dezbaterilor publice cu părțile interesate.</p>
<p>Proiectul de lege nr. 407 din 21.10.2016 cu privire la actele normative</p>				
<p>Articolul 25. Studiul de cercetare (1) Elaborarea proiectelor de acte normative este precedată, în funcție de importanța și complexitatea acestora, de efectuarea studiilor de cercetare în scopul argumentării necesității sau lipsei</p>		<p>Art. 3 – introducerea alin. (2¹) cu următorul conținut: „La elaborarea unui act normativ, care reglementează activitatea asociațiilor obștești se respectă principiile stabilite de Legea nr.837</p>		<p>modifica textul proiectul de lege nr. 407 cu privire la actele normative prin introducerea regulilor de transparență în procesul decizional la fiecare etapă de elaborare a actelor normative, prevăzute de</p>

<p>necesității de inițiere a elaborării actului normativ. Studiul de cercetare se efectuează pentru cunoașterea temeinică a realităților social-economice ce urmează a fi reglementate, a cadrului normativ relevant, a reglementărilor similare în legislația altor state, inclusiv a țărilor Uniunii Europene.</p> <p>(2) În cazul unor reglementări cu impact asupra bugetului și/sau care prevăd reorganizări și reforme structurale sau instituționale, în calitate de studiu de cercetare se realizează analiza inițiativei de elaborare a actului normativ, conform metodologiei de analiză ex-ante, aprobate de Guvern. În cazul unor reglementări cu impact asupra activității de întreprinzător, în calitate de studiu de cercetare se va efectua doar analiza impactului de reglementare în modul stabilit de legislație.</p> <p>(3) Studiul de cercetare se efectuează de subiecții din partea cărora vine propunerea de elaborare a actului normativ. Pentru efectuarea acestuia, subiecții respectivi pot solicita asistența altor autorități ale administrației publice centrale sau locale. Autoritățile publice pot acorda asistență la efectuarea studiilor de cercetare conform prezentului alineat, în limitele competențelor lor legale.</p> <p>(4) În cazul unor studii de cercetare complexe, efectuarea acestora poate fi realizată în baza unui contract de prestări servicii de către instituții științifice, universități, societăți comerciale, asociații obștești sau alte entități, în conformitate cu prevederile legale referitoare la achizițiile publice.</p> <p>(5) Informațiile și recomandările obținute în urma efectuării studiilor de</p>		<p>din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești.”²</p> <p>Art. 20 – introducerea alin. (1¹) cu următorul conținut: „Inițiativa de elaborare a actului normativ poate parveni de la cetățeni sau instituții altele decât cele menționate la art. 6 inclusiv organizații necomerciale. În acest caz prima etapă de legiferare va fi considerată propunerea scrisă a persoanei fizice sau juridice cu privire la inițierea elaborării actului normativ, după care vor urma etapele menționate la alin. (1) al prezentului articol.”</p> <p>Art. 22 alin (5) – adăugarea textului: „inclusiv toate documentele de poziție (comentariile, opiniile, recomandările etc.) transmise de către cetățeni, organizațiile societății civile și ale mediului de afaceri.”</p> <p>Art. 23 – introducerea alin. (3) cu următorul conținut: „cetățenii, organizațiile societății civile și ale mediului de afaceri pot propune autorităților publice inițierea elaborării actelor normative.”</p> <p>Art. 27 alin. (1) – introducerea după lexemul „civile” a următorului text: „și din cetățeni.”</p> <p>Art. 28 alin. (1) – adăugarea frazei: „Cetățenii, organizațiile societății civile și ale mediului de afaceri vor fi consultați inclusiv la faza de elaborarea a conceptului viitorului proiect de act normativ.”</p> <p>Art. 30 – introducerea alin (1¹) cu</p>		<p>Legea nr. 239 din 11 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional.</p> <p>În afară de aceasta, mai avem și alte propuneri de îmbunătățire a acestui proiect, și anume:</p> <p>La art. 25 de reglementat consultarea analizei <i>ex-ante</i> cu societatea civilă;</p> <p>În capitolul III de reglementat în detalii etapa publicării anunțului privind inițierea unui proiect de act normativ;</p>	<p>Comment [CCN4]: La art. 23 din proiect se prevede dreptul cetățenilor și organizațiilor necomerciale pot propune autorităților publice inițierea elaborării actelor normative. În acest sens, remarcăm că inițiativa de elaborare parvenită de la cetățeni nu poate constitui o etapă de legiferare, cu atât mai mult că autoritatea publică va fi considerată autor al proiectului.</p> <p>Comment [CCN5]: La art. 22 a lin. (5) se au în vedere inclusiv recomandările parvenite de la cetățeni și organizațiile necomerciale, o nouă precizare în acest sens devenind inutilă.</p> <p>Comment [CCN6]: Remarcăm că noțiunea de societate civilă include și cetățenii, o nouă specificare în acest sens fiind inutilă.</p> <p>Comment [CCN7]: Considerăm oportun a se institui această prevedere în Legea privind transparența în procesul decizional. În scopul asigurării uniformității terminologiei utilizate, noțiunea de „organizații ale societății civile” se va revizui prin prisma prevederilor Codului civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002 care utilizează...</p> <p>Comment [CCN8]: Art. 22 alin. (5) din proiect prevede deja că autorul proiectului de act normativ introduce în Sistemul informațional avizele, recomandările și rapoartele de expertiză primite pe suport de hârtie. Mai mult, și art. 40 lit. e) din proiect stabilește că dosarul...</p>
---	--	--	--	--	--

² După aprobarea și intrarea în vigoare a noii legi cu privire la organizațiile necomerciale alineatul dat urmează a fi ajustat

<p>cercetare se includ în nota informativă, întocmită conform prevederilor art. 30.</p> <p>Articolul 39. Definitivarea proiectului (3) în caz de divergențe conceptuale, autorul proiectului de act normativ organizează o dezbatere cu autoritățile publice și instituțiile interesate și reprezentanții societății civile, pentru identificarea soluțiilor de remediere. În cazul neidentificării unor asemenea soluții, în proiect se reflectă punctul de vedere al autorității publice responsabile de promovarea proiectului, iar decizia finală va fi luată de către autoritatea publică cu competență de adoptare, aprobare sau emitere a proiectului actului normativ.</p> <p>Articolul 40. Dosarul de însoțire a proiectului de act normativ Proiectul de act normativ se prezintă autorității publice cu competență de adoptare, aprobare sau emitere cu anexarea dosarului de însoțire, care va conține:</p> <ol style="list-style-type: none"> nota informativă; după caz, raportul de analiză ex-ante sau analiza impactului de reglementare; avizele și recomandările în original recepționate în cadrul avizării și consultărilor publice; rapoartele de expertiză în original; sinteza obiecțiilor și propunerilor autorităților publice (inclusiv ale Centrului Național Anticorupție și Ministerului Justiției) și, după caz, a recomandărilor reprezentanților societății civile, în care se va indica acceptarea sau 		<p>următorul conținut: „La proiectul de act normativ și la nota informativă se vor anexa toate propunerile scrise făcute de cetățeni, organizațiile societății civile sau ale mediului de afaceri.”³</p> <p>Art. 40 – introducerea alin. (2) cu următorul conținut: „Toate documentele din dosarul de însoțire a proiectului de act normativ vor fi încărcate în sistemul e-Legislație de către autoritatea responsabilă de elaborarea actului normativ în timp de cel mult 3 zile de la data recepționării acestora.”</p>		<p>La art. 39 alin. (3) de instituit obligativitatea organizării dezbaterilor atunci când există divergențe conceptuale în urma avizării și a consultării publice;</p> <p>La art. 40 de instituit regula publicării dosarului de însoțire a proiectului de act normativ.</p> <p>Proiectul de lege nr. 407 cu privire la actele normative prevede elaborarea studiului de cercetare și a analizei ex-ante, care vor fi parte componentă din nota informativă. Legea transparenței în procesul decizional nu prevede consultarea publică a acestor documente. Recomandăm reglementarea consultării publice a studiului de cercetare și analizei ex-ante, în funcție de modelul acceptat (fie în proiectul nr. 407 sau în Legea transparenței în procesul decizional).</p>	<p>Comment [CCN10]: Norma de la art. 39 alin. (3) este una imperativă.</p> <p>Comment [CCN9]: Nu este necesar a fi instituit un termen de încărcare a dosarului de însoțire în sistem, deoarece acesta va fi încărcat odată cu finalizarea tuturor etapelor procesului de legiferare.</p> <p>Comment [CCN11]: Articolul 22 alin. (2) din proiect instituie deja această obligație.</p>
---	--	--	--	---	---

³ În calitate de exemplu din una din țările UE – opinia unei asociații obștești din Germania http://www.bundestag.de/blob/422132/374f38f2de05f8cf42da46307e324d03/stellungnahme_lobbycontrol-data.pdf și a unui expert la 2 proiecte de lege <http://www.bundestag.de/blob/422014/2b773bd439d3e23b3193f8b07bbb6f24/stellungnahme-schliesky-data.pdf> publicate direct pe pagina Parlamentului German.

<p>argumentarea neacceptării propunerilor, obiecțiilor și recomandărilor înaintate;</p> <p>f) pentru proiectele cu sigla „UE”, declarația de compatibilitate a Centrului de Armonizare a Legislației, precum și tabelul de concordanță actualizat;</p> <p>g) după caz, alte materiale în baza cărora a fost elaborat sau definitivat proiectul de act normativ.</p>				
<p>Legea cu privire la petiționare nr. 190-XIII din 19.07.94</p>				
<p>Art.4. – (1) Prin petiție, în sensul prezentei legi, se înțelege orice cerere, reclamație, propunere, sesizare, adresată organelor de resort, inclusiv cererea prealabilă prin care se contestă un act administrativ sau nesoluționarea în termenul stabilit de lege a unei cereri.</p>		<p>Art. 4 alin. (1) – introducerea după lexemul „propunere” a textului: „inclusiv de inițiere a elaborării deciziei”.</p>		

Comment [CCN12]: Amendamentul propus nu ține de obiectul de reglementare al Legii cu privire la petiționare.

Legea 982/2000 privind accesul la informație				
<p>Articolul 5. Subiecții prezentei legi</p> <p>(1) Subiecți ai prezentei legi sînt furnizorul de informații și solicitantul informației.</p> <p>(2) Furnizori de informații, adică posesori ai informațiilor oficiale, obligați să le furnizeze solicitanților în condițiile prezentei legi, sînt:</p> <p>a) autoritățile publice centrale și locale - autoritățile administrației de stat, prevăzute în Constituția Republicii Moldova și anume: Parlamentul, Președintele Republicii Moldova, Guvernul, administrația publică, autoritatea judecătorească;</p> <p>b) instituțiile publice centrale și locale - organizațiile fondate de către stat în persoana autorităților publice și finanțate de la bugetul de stat, care au ca scop efectuarea atribuțiilor de administrare, social-culturale și altor atribuții cu caracter necomercial;</p> <p>c) persoanele fizice și juridice care, în baza legii sau a contractului cu autoritatea publică ori instituția publică, sînt abilitate cu gestionarea unor servicii publice și culeg, selectează, posedă, păstrează, dispun de informații oficiale.</p> <p>(3) Pot solicita informații oficiale, în condițiile prezentei legi:</p> <p>a) orice cetățean al Republicii Moldova;</p> <p>b) cetățenii altor state, care au domiciliul sau reședința pe teritoriul Republicii Moldova;</p> <p>c) apatrizii stabiliți cu domiciliul sau cu reședința pe teritoriul Republicii Moldova.</p>		<p>Art. 5 alin (3) – adăugarea lit. d) cu următorul conținut: „persoanele juridice înregistrate pe teritoriul Republicii Moldova inclusiv organizațiile necomerciale și instituțiile media.”</p>		